

УДК 633.11:581.48:632.9

Каліцінська О. Б., аспірантка

Заїма О. А., кандидат сільськогосподарських наук, провідний науковий співробітник

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України

e-mail: ekonomistmip@ukr.net

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ

Пшениця озима є стратегічною культурою для продовольчої безпеки України, проте її вирощування сьогодні відбувається в умовах безпрецедентних викликів. Поєднання воєнного стану, глибокої економічної кризи та глобальних агрокліматичних змін створює деструктивний вплив на рентабельність агровиробництва. За таких умов винятково важливою стає взаємодія науки і виробництва для пошуку шляхів мінімізації витрат при збереженні високої якості насінневого матеріалу. Оскільки сучасний ринок перенасичений засобами захисту рослин та мікродобривами, багато з яких не мають достатнього наукового обґрунтування в конкретних ґрунтово-кліматичних зонах, постає гостра потреба у встановленні їх реальної економічної ефективності.

Метою дослідження було обґрунтування і розрахунок економічної ефективності застосування сучасних протруйників, фунгіцидів та мінерального живлення при вирощуванні насіння сортів пшениці м'якої озимої миронівської селекції.

Дослідження проводили протягом 2023–2025 рр. на базі МПП імені В. М. Ремесла НААН. Об'єктами виступали сорти пшениці м'якої озимої: 'МПП Валенсія', 'МПП Відзнака', 'МПП Аеліта' та 'МПП Фортуна'. Вивчали вплив протруйників (Грінфорт Стар, Юнта Квадро, Круїзер), мікродобрива «5 element», азотних добрив (селітра аміачна, КАС-32) та систем фунгіцидного захисту (Вареон, Абруста). Економічні розрахунки проведено за цінами 2025 року з урахуванням вартості препаратів, ПММ, оплати праці та ринкової вартості кондиційного насіння.

Встановлено, що використання сучасних елементів технології суттєво впливає на умовно чистий прибуток, проте ефективність препаратів варіює залежно від генетичних особливостей сорту.

У сорту 'МПП Валенсія' в контрольному варіанті прибуток становив 44489 грн/га. Найкращі

економічні результати забезпечило протруювання насіння препаратом Круїзер 350 FS (0,5 л/т), де умовно чистий прибуток зріс до 46028 грн/га (+1540 грн/га до контролю). Високу ефективність також показала комбінація Юнта Квадро 373,4 FS з мікродобривом «5 element», що дало прибуток на рівні 46011 грн/га.

Сорт 'МПП Відзнака' виявився найбільш чутливим до обробки протруйником Грінфорт Стар (1,2 л/т). У цьому варіанті зафіксовано максимальний приріст прибутку серед усіх досліджуваних комбінацій – 3664 грн/га, що дозволило досягти показника 51654 грн/га при 47990 грн/га в контролі. Також ефективним для цього сорту було поєднання Круїзер 350 FS з мікродобривом «5 element» (прибуток 50902 грн/га).

Для сортів 'МПП Аеліта' та 'МПП Фортуна' найбільш рентабельним агрозаходом виявилася комплексна обробка насіння протруйником Юнта Квадро 373,4 FS у поєднанні з мікродобривом «5 element». У сорту 'МПП Аеліта' це забезпечило підвищення прибутку на 5151 грн/га (до 51458 грн/га), а у 'МПП Фортуна' – на 3339 грн/га (до 50260 грн/га).

Щодо азотного живлення, дослідження показали, що найвищий умовно чистий прибуток формувалася при застосуванні КАС-32 у дозі 25 кг д.р./га, що пояснюється кращою технологічністю внесення та нижчою собівартістю порівняно з високими дозами аміачної селітри. Використання фунгіцидів Вареон та Абруста (особливо дворазове обприскування у фази VI та VIII е.о.) дозволяло отримати додатковий прибуток за рахунок суттєвого збільшення виходу кондиційного насіння та маси 1000 зерен.

Впровадження інтенсифікованих елементів технології у насінництво пшениці озимої є економічно виправданим навіть за умов дефіциту ресурсів, що забезпечує стабільну рентабельність виробництва насінневого матеріалу.

УДК 633.358:631.524.85:631.531.02

Кам'яненко Д. І., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії)

Уманський національний університет

e-mail: udau@udau.edu.ua

АДАПТИВНА ПЛАСТИЧНІСТЬ СОРТІВ ГОРОХУ ЗА ВПЛИВУ ТРИВАЛОГО ЗБЕРІГАННЯ ТА ТРАВМУВАННЯ НАСІННЯ

Горох посівний (*Pisum sativum* L.) є ключовою зернобобовою культурою, реалізація генетичного потенціалу якої значною мірою залежить від якості насінневого матеріалу. У сучасному промисловому насінництві насіння піддається інтенсивному механічному впливу, що призводить до

травматизації виникнення макро- та мікропошкоджень, які деструктивно впливають на тканини зародка. Ситуація ускладнюється за умови тривалого зберігання (експозиції) насіння, коли процеси фізіологічного старіння та деградації мембранних структур підсилюються наявними